

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Мешкова-Кравченко Н. В., ст. викладач, Лашкевич В. О., здобувач, Херсонський національний технічний університет

Сьогодення характеризується динамізмом розвитку економічної системи, мінливістю та непередбачуваністю бізнес-середовища, що визначає пріоритетним завданням для бізнесу побудову ефективної системи його економічної безпеки, що дозволить підприємствам не тільки стабільно функціонувати, а і розвиватися.

Виникнення категорії економічної безпеки пов'язано насамперед із захистом інформації. Первісне поняття економічної безпеки розглядалося як забезпечення умов збереження комерційної таємниці й іншої секретної інформації підприємства [1].

Однак, такий підхід є спрощеним і не відповідає сучасним вимогам щодо забезпечення успішної діяльності підприємств. Значне посилення впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємств, що обумовлює суттєве коригування внутрішнього середовища, з урахуванням динамічності, непередбачуваності змін зовнішнього середовища внесло корективи в сучасне розуміння категорії економічної безпеки підприємств.

Зокрема, економічну безпеку підприємства визначають як універсальне та комплексне поняття, в основі якого закладено систему забезпечення та захисту економічних інтересів підприємства від впливу зовнішніх та внутрішніх загроз, досягнення захищеності його потенціалу розвитку від негативного впливу загроз та небезпек, створення відповідних умов щодо набуття здатності відновлюватись та постійно розвиватись в умовах високо динамічних змін ринкового середовища [2].

Саме для забезпечення економічної безпеки підприємства не тільки в поточному періоді, а і на перспективу, необхідно удосконалити її інформаційно-аналітичне забезпечення.

Інформаційно-аналітичне забезпечення слід розглядати як гарантування своєчасного формування та передачі якісної інформації в рамках системи управління внутрішнім та зовнішнім користувачам задля успішної діяльності, коригування стратегії і тактики бізнесу.

Наразі пріоритетним в системі управління суб'єктом підприємництва є інформаційно-аналітичне забезпечення, основою якого є обліково-аналітичне забезпечення. Загальноприйнята організація обліку забезпечує оцінку діяльності підприємства, оперуючи в основному структурованою інформацією ретроспективного характеру, що недостатньо для прийняття оптимальних управлінських рішень в сучасних умовах.

Інформаційно-аналітичне забезпечення повинно об'єктивно відображати стан підприємства на будь-який момент часу і з будь-яким рівнем деталізації, а також враховувати можливі загрози з боку зовнішнього середовища [3].

Стратегічні інформаційні потреби підприємства охоплюють вхідну інформацію, яка характеризує як на внутрішнє, так і на зовнішнє середовище. Слід зазначити, що стратегічний розвиток підприємства безпосередньо пов'язаний з управлінням вартістю підприємства. Відповідно, інформація повинна слугувати оцінці поточного рівня потенціалу підприємства та вибору напрямів стратегічного розвитку підприємства.

У наукових публікаціях наведено широкий перелік методичних підходів щодо оцінки потенціалу підприємства, зокрема, метод техніко-економічних розрахунків, вартісний, експертний метод, бальний метод, рейтинговий порівняльний аналіз, економіко-математичне моделювання та імітаційне моделювання. Саме перші два підходи найчастіше застосовуються у вітчизняній практиці. Стратегічним цілям слугує оцінка конкурентоспроможності потенціалу підприємства, однак, більшість методик не адаптовані до умов вітчизняного ринку, що потребує подальших досліджень у цій сфері.

Як уже зазначалося, забезпечити економічну безпеку, а тим більше на перспективу, підприємство не зможе тільки на основі внутрішньої інформації. Отримання зовнішньої інформації повинна забезпечити можливість охарактеризувати економіку країни в цілому, в регіональному та галузевому розрізі, кон'юнктуру фінансового ринку, діяльність конкурентів та контрагентів. При прийнятті стратегічних рішень в галузі економічної безпеки оперують даними, що публікують органи державної статистики, періодичні видання, публічної фінансової звітності, нормативно-правовими актами,

Економічна безпека підприємства пов'язана зі збалансованістю його інтересів з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища. Відповідно, обґрунтованість рішення як на поточному, так і стратегічному рівні буде залежати від рівня володіння інформацією про діяльність і наміри суб'єктів зовнішнього середовища: споживачів, постачальників, конкурентів тощо.

Актуальною у цьому напрямку є конкурентна розвідка. Конкурентна розвідка орієнтована не тільки на збір і аналіз різних даних, а й на прогнозування можливих дій контрагентів чи змін ситуації на ринку та розробку управлінських рекомендацій.

Джерелами розвідувальних даних можуть бути люди, що володіють інформацією, речі, документи, засоби зв'язку тощо. Розрізняють пасивні та активні методи збору інформації. До пасивних методів відносять збір і аналіз відкритої інформації про ситуацію на ринку, зокрема і про наміри конкурентів, із засобів масової інформації, офіційних документів, а також шляхом придбання і дослідження товарів конкурентів. Активні методи передбачають відвідування публічних заходів, проведення підставних переговорів чи добору персоналу, приховані опитування; залучення до співпраці людей, які володіють необхідною інформацією.

Водночас, незважаючи на існування великої кількості методів розвідувальної діяльності підприємства, серед яких вербування агентів серед співробітників компанії-конкурента, засилання «своєї людини», викрадення важливої комерційної інформації або використання тієї корисної інформації, доступ до якої конкуренти з різних причин не змогли обмежити, сьогодні

конкурентна розвідка – це переважно система збору та аналізу відкритої інформації про ринки, технології та провідних гравців яка розроблена і функціонує на високому професійному (аналітичному) рівні, з дотриманням усіх найсуворіших норм ділової етики [4].

Економічну безпеку на стратегічному рівні можливо забезпечити володіючи інформацією про найкращі методи ведення бізнесу, тобто доцільно використовувати бенчмаркінг. При цьому зростає значимість зовнішнього бенчмаркінга, а саме партнерського (асоціативного). Партнерський бенчмаркінг, на відміну від індивідуального конкурентного бенчмаркінгу, що може бути пов'язаний з труднощами отримання інформації, дозволяє на основі укладеного договору про проведення спільних порівняльних досліджень діяльності кожного з учасників (як різних профілів, так і однопрофільних), отримувати достовірну інформацію для розробки ефективних управлінських рішень. Для забезпечення стабільного розвитку бізнесу, бенчмаркінг слід розглядати не як окремих одноразовий захід, а як стратегію послідовного поліпшення та безперервного процесу управління змінами.

Економічна безпека підприємства суттєво залежить від професіоналізму учасників прийняття рішення, зокрема і фахівців інформаційно-аналітичного профілю, та їх здатності і наявності можливостей для набуття компетентності щодо застосування новітніх методів збору інформації, аналізу, прогнозування та моделювання.

Список використаних джерел:

1. Андрушків Б. М. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник / Б. М. Андрушків, Л. Я. Малюта. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. – 180 с.
2. Філіппова С. В. Економічна безпека підприємств реального сектору економіки в умовах вартісно-орієнтованого управління: монографія / С. В. Філіппова, Л. О. Волощук, С. О. Черкасова / під заг. ред. С.В Філіппової. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2015. – 196 с.
3. Лазаришина І. Д. Джерела інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства / І. Д. Лазаришина // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 38. – С. 62–65.
4. Мужанова Т. М. Конкурентна розвідка як інструмент інформаційно-аналітичного су проводу забезпечення інформаційної безпеки підприємства / Т. М. Мужанова // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. 16. – С. 425–431.

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВПЛИВ ЗВІТНОСТІ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Мирончук З. П. канд. екон. наук, Андрушко Р. П. канд. екон. наук,
Львівський національний аграрний університет*

Фінансова безпека підприємства є важливим фундаментом ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства, що визначається його фінансовим станом. Деякі характеристики фінансового стану розкриті у формах